

Vereniging van
Senioren-
Ambtenaren van de gemeente
's-Gravenhage

JOURNAAL

V
S
A
G

december 2019
jaargang 42

Voorzitter:

L.G.J. Draisma
070 - 358 90 51
leo.draisma@gmail.com

Secretaris:

mev. H.L. Loke
070 - 366 96 70
h.l.loke@hotmail.com

**Penningmeester/
ledenadministrateur**

E.F.H. de Kleijn
070 - 354 46 22
penningmvsag@telfort.nl

**Plaatsvervangend
penningmeester**

P. Grimme
070 - 399 15 59
pgrimme@planet.nl

Bestuurslid:

C. Kloet
06 - 29 52 00 16
fleury@hetnet.nl

E-mail bestuur:

vsag@denhaag.nl

Postadres:

Zuidlarenstraat 57
kamer 1.09
2545 VP Den Haag

Iban: NL95 INGB 0003 9305 93

BIC: INGBNL2A

t.n.v. Penn. ver. v. Senioren Ambt. Gem. 's-Gravenhage

Website: <https://www.vsag.nl>

Beste VSAG- ers

Als je in je korte broek en korte mouwen in de tuin van de zon zit te genieten, liggen de pepernoten al in de

supermarkt en zijn ze in het tuincentrum druk bezig met het opbouwen van de kerstmarkt.

Op zo'n moment gaat de glans van december er voor mij een beetje af. De commercie ligt er dan wel heel erg dik bovenop. December is big business.

Maar, het is een groot contrast, december is ook de maand waarin ruim de helft van de 55-plussers zich, net als de rest van het jaar, eenzaam voelt. Een op de tien zelfs ernstig eenzaam. Degene met wie ze nauw verbonden waren is er niet meer.

Dat geldt helaas ook voor een aantal leden van de VSAG. Onze gedachten zijn bij hen.

Voor velen van ons is december gelukkig wel een maand van sfeer, warmte en gezelligheid. Ik wens u van harte zo'n december toe.

In december kijken we ook terug naar het verenigingsjaar dat bijna voorbij is. Wat we allemaal in 2019 hebben gedaan staat in het uitgebreide jaaroverzicht dat in dit Journaal een prominente plaats inneemt.

Terecht. Ik kijk met een goed gevoel terug op:

- * het bezoek aan de studio van RTV Discus met een rechtstreeks televisie uitzending over de VSAG,
- * het bezoek aan het Mosterd Museum in Doesburg en de Elterberg in Duitsland,
- * de boottocht van Delft naar het Museum Overschie en

vandaar naar de Van Nellefabriek in Rotterdam,
* de wandeling met een gids door Oud-Rijswijk,
* het bezoek aan de iZi woning met technische snufjes voor senioren,
* de wandeling met een boswachter door het Westduinpark,
* de dagtocht naar de brocante in Lille,
* de zomertocht naar de BroekerVeiling,
* de rondleiding in enkele composietenfabrieken op Ypenburg,
* het bezoek aan het Buitenmuseum aan de Dunne Bierkade,
* de dagtocht naar het Vlasserij-Suikermuseum in Klundert en daarna de Basiliek in Oudenbosch,
* de drie bingomiddagen,
* de Buitendag,
* de Instuif,
* de lezing over het duaal gemeentebestuur in de Haagse raadzaal,
* de lezing over onder meer de strafkampen in Siberië en
* de zeven fietstochten.

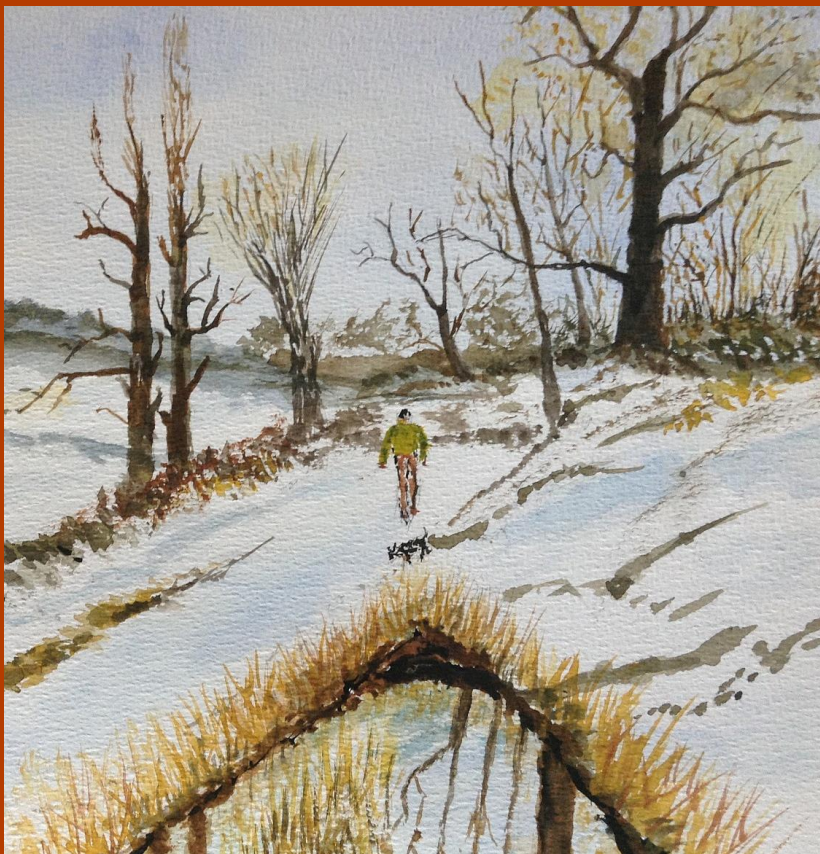

Op dinsdag 17 december sluiten we het jaar af met de eindejaarsviering, voor het eerst in brasserie 'Bijna Thuis' in het Park Overvoorde in Rijswijk. Aanmelden kan nog.

Beste VSAG-ers, 2020 staat voor de deur. We gaan er van alles aan doen om ook van dat jaar iets bijzonders te maken. Als u daar een suggestie voor heeft dan horen we dat graag.

In het nieuwe jaar, op dinsdag 7 januari, houden we onze nieuwjaarsreceptie. Ik hoop weer op een 'vol huis'. Maar eerst gaan we de kerst en de jaarwisseling vieren. Heel veel plezier!

Leo Draisma,
voorzitter

*Het bestuur wenst u
prettige feestdagen en
een voorspoedig 2020*

Aquarel van Eildert van de Wijk, lid van de schilderclub Piet Bekker van de VSAG

2020

Nieuwjaarsreceptie op dinsdag 7 januari

Het nieuwe verenigingsjaar wordt zoals gebruikelijk geopend met de nieuwjaarsreceptie. Deze geanimeerde bijeenkomst wordt gehouden op dinsdagmiddag 7 januari in de ruimte van de VSAG, zaal 1.09 op de eerste etage in Zuid57 in de Zuidlarenstraat 57 en begint om 14.00 uur.

Na de nieuwjaarstoespraak van voorzitter Leo Draisma en het gezamenlijk uitbrengen van een toast op het nieuwe jaar met een glas prosecco, is er gelegenheid elkaar onder het genot van drankjes en hapjes een voorspoedig 2020 toe te wensen.

Het bestuur hoopt weer veel belangstellenden te begroeten en met hen niet alleen vooruit te zien naar het nieuwe jaar, maar ook terug te kijken op wat er in 2019 is gebeurd. Het jaaroverzicht staat op de volgende pagina's, gevolgd door, onder voorbehoud, de voorlopige activiteitenkalender voor 2020.

Tijdens de nieuwjaarsreceptie op 8 januari zegt voorzitter Leo Draisma het bijzonder te vinden dat de VSAG al zoveel jaar een grote vereniging is. Aan de reden waarom de VSAG in 1978 is opgericht is nog niets veranderd. "Wel verandert de manier waarop senioren hun vrije tijd besteden", zegt hij. "De VSAG moet daar met het oog op de toekomst op inspelen. Tussen de oudste en jongste leden zit een groot leeftijdsverschil. Daarom moet het aanbod die twee uitersten en alles wat daar tussen zit aanspreken."

Bestuurslid Stef de Niet en gastvrouw Jos Beijer kondigen hun afscheid aan. Stef de Niet zal tijdens de algemene ledenvergadering op 26 maart aftreden in verband met zijn verhuizing naar Rhenen. Hij is sinds 2015 bestuurslid en was ook voorzitter van de werkgroep die het bestuur adviseerde over het aantrekken van nieuwe leden.

Jos Beijer heeft 20 jaar bij allerlei activiteiten en evenementen de gasten van hapjes en drankjes voorzien en vindt dat het nu mooi is geweest. "Bovendien ben ik een dagje ouder geworden." Vooral tijdens de Buitendag, vroeger bij HDM in Loosduinen, was zij in de keuken van het clubgebouw van de sv Erasmus druk in de weer.

In zijn voorwoord in het Journaal neemt voorzitter Leo Draisma nadrukkelijk afstand van kwetsende opmerkingen die tijdens een dagtocht in de bus zijn gemaakt. "Wat te denken als leden van de VSAG het over 'die bruinen' hebben en dat heel normaal vinden. Dat hoort niet. Nergens. Dus ook niet binnen de VSAG. Flap er niet zomaar wat uit. Het gaat om mensen. Bij herhaling zijn sancties mogelijk."

Het bestuur besluit te stoppen met de meerdaagse reis, die een groot aantal jaren als een vast onderdeel op het jaarprogramma heeft gestaan. De belangstelling voor deze trip van vijf dagen in binnen- en buitenland was de laatste keren onvoldoende.

In 2017 moesten de slechts 23 deelnemers vanuit Valkenburg noodgedwongen in een kleine bus rijden. Dat was geen succes.

In 2018 werd daarom met een andere groep senioren wel in een grote bus gereden, maar die combinatie was ook niet ideaal. Gezien de kosten voor de bus en het hotel is het echter niet mogelijk alleen voor een beperkt aantal leden van de VSAG de meerdaagse reis betaalbaar en rendabel uit te voeren. Er zit daarom niets anders op, zo stelt het bestuur vast, dan ermee te stoppen.

Bij een aantal afdelingen is er door natuurlijk verloop weer plaats voor nieuwe deelnemers. Bij de contactpersonen van de afdeling schilderen, beeldhouwen, biljarten, bowlen, bridge, yoga en watergym kunnen nieuwe leden zich aanmelden.

Met drie leden van de VSAG achter de camera en voorzitter Leo Draisma aan de stamtafel tegenover presentator Joop Schouten van RTV Discus wordt op 22 februari een televisieprogramma over de VSAG opgenomen. Via de website zendt RTV Discus het programma rechtstreeks uit.

Nadat een cameraman en een technicus allerlei informatie hebben gegeven over beeld- en geluidsapparatuur en de communicatie vanuit de regiekamer begint de live televisie uitzending. Op de vraag van Joop Schouten waarom je lid van de VSAG zou worden zegt voorzitter Leo Draisma dat achter de geraniums zitten en

indutten niet leuk is. Hij wijst erop dat in de programmering veel Haagse zaken aan de orde komen en dat de gemeente op de achtergrond een sterke rol speelt.

Mosterd speelt een hoofdrol tijdens de wintertocht op 5 maart naar het Mosterd Museum in

Doesburg. Daar krijgen de deelnemers een uitleg hoe mosterd wordt gemaakt. Na de rondleiding kan in het winkeltje mosterd worden geproefd en gekocht.

Na de lunch in Zeddam stapt een gids in de bus, gekleed in het kostuum van de midwinterhoornblazers. De rondrit gaat door Montferland en eindigt in Duitsland op de Elterberg bij Hoch Elten. In restaurant Tout le Monde in Pijnacker is er ter afsluiting van de geslaagde en zonnige dag een diner.

Hans Lingen, vele jaren plaatvervangend griffier van de Haagse gemeenteraad, geeft op 12 maart een toelichting over de invoering van het duaal gemeentebestuur. Zijn toehoorders, leden van de VSAG, zitten op de stoel van een lid van de gemeenteraad.

Volgens Hans Lingen was de invoering van het duaal gemeentebestuur zeker geen verslechtering, maar was de overgang voor de wethouders een enorme cultuurschok. "Het is geland, mede omdat er nu een andere generatie politici is."

Het fietsseizoen moet op 9 maart worden geopend, maar dat gaat niet door. Er staat een zeer harde wind en er wordt veel regen verwacht. Op het vertrekpunt in de Toon Dupuisstraat vangt coördinator Ton van der Linden de fietsers die hem niet hebben gebeld op en wordt besloten beter weer af te wachten voor een leukere tocht in april.

Voor de IJsdaging op 17 maart op de schaatsbaan van de Uithof breidt de afdeling handwerken van de VSAG een aantal ijsmutsen voor de kleindochter van een lid van de schilderclub. Zij gaat ze tijdens de IJsdaging verkopen. De

opbrengst komt ten goede aan een project van het Rode Kruis voor veilige scholen in landen die door natuurrampen worden getroffen.

Tijdens de algemene ledenvergadering in de ruimte van de VSAG in Zuid57 op 26 maart kondigt voorzitter Leo Draisma aan dat het bestuur gaat optreden tegen discriminerende en kwetsende uitlatingen. Aanleiding is de klacht van een lid over de opmerking "Den Haag, mooie stad met al die bruinen", die tijdens een bustocht is gemaakt. In uiterste instantie kan het bestuur het lidmaatschap opzeggen als een schriftelijke waarschuwing geen effect heeft gehad.

**M
A
A
R
T**

2019

Nadat het jaarverslag, het financiële jaarverslag en de begroting zijn goedgekeurd wordt met dankwoorden afscheid genomen van bestuurslid Stef de Niet. Hij zegt dat het fantastisch was in het bestuur te zitten. Een hoogtepunt voor hem was de viering van het 40-jarig bestaan van de VSAG in 2018. "Dat was schitterend." Bloemen en dankwoorden zijn er ook voor Jos Beijer, die na 20 jaar als gastvrouw is gestopt. Met de vermakelijke voorstelling van de komedie 'Elke week' door theatergroep 'Vrij' wordt de algemene ledenvergadering besloten.

De 'liefdesvilla' van Willem III, de toren van de Oude Kerk die niet naast maar in de kerk staat, de prinsenroute van Den Haag naar Delft en de stallen van prins Maurits vlakbij de woning van zijn liefje Margaretha van Mechelen.

Deze en andere onderwerpen komen op 12 april aan de orde tijdens een wandeling voor leden van de VSAG door Oud-Rijswijk. Gids is Hans van Rossum, ooit wethouder van Rijswijk en voorzitter van de Historische Vereniging Rijswijk.

De fietstocht op 13 april naar De Wollebrand gaat door Madestein, de Uithof, Wateringen en Kwintshuil. Het is in tegenstelling tot de eerste fietstocht die door het slechte weer niet kon doorgaan, prima fietsweer.

Met bijna 40 deelnemers wordt de paasbingo op 16 april druk bezocht. Rinus en Agnes Kok winnen de drie prijzen van de eerste ronde. In de pauze neemt het merendeel van de deelnemers een glaasje advocaat met slagroom.

A
P
R
I
L

2019

verdedigen. Elke dag opnieuw."

"Die vreselijke jaren mogen wij nooit vergeten". Dat zegt burgemeester Krikke op 4 mei in het stadhuis bij de herdenking van de ambtenaren van de gemeente die in de Tweede Wereldoorlog om het leven zijn gekomen. "De vrede en de vrijheid die we mogen genieten zijn geen vanzelfsprekendheid. Die moeten we koesteren en

Na de burgemeester leggen namens de VSAG ook voorzitter Leo Draisma en penningmeester Ed de Kleijn een krans bij het monument op het politiek terras.

Na afloop van de plechtigheid praat burgemeester Krikke met VSAG-lid Nel Krul-Sieuwerds. Haar vader was stratenmaker bij Gemeentewerken. Hij overleefde Friedrichshafen, maar kwam met zijn 10-jarig zootje door het bombardement van de geallieerden om de lancering van V-2 raketten te stoppen om het leven.

Op het Trekvlietplein worden de omgekomen ambtenaren eveneens herdacht. Wethouder Robert van Asten zegt dat we de waarde van vrede en vrijheid moeten beseffen. "De herinnering aan de duistere jaren van de Tweede Wereldoorlog mag ons licht niet dimmen. Laten we in dankbaarheid deze verworvenheden vieren."

Zesendertig leden gaan op 7 mei mee met de lentetocht. Ze varen eerst van Delft naar het Museum Oud Overschie met een boot waarmee vroeger vanuit het Westland groenten en fruit naar de markten werden vervoerd. Na koffie of thee met een 'Overschie's kontje' genieten de deelnemers van de vele historische voorwerpen in het museum.

Daarna wordt naar de voormalige fabriek van Van Nelle in de Spaanse

Polder in Rotterdam gevaren. Daar is er een rondleiding, gevolgd door een lunch in de Branderij. De vaartocht terug naar Delft gaat via de schilderachtige Delfshaven. Aan boord is het gezellig met een glas wijn.

M
E
I

2019

De fietstocht van 11 mei gaat naar het natuurgebied Delftse Hout. Overigens zonder Ton van der Linden die op een heupoperatie wacht maar met Cobi Bult, die zijn plaats tijdelijk overneemt. Via

Overvoorde, In de Boogaard en de Calvéfabriek in Delft gaat het langs de Schie naar Delftse Hout. Op het buitenterras van de Schaapskooi is er koffie. De rit terug gaat langs de rand van Pijnacker.

Op dezelfde dag wordt Wil Bloemen, sinds 2004 lid van de VSAG, 85 jaar. Dat ze zoveel kaarsjes uitblaast is op zich niet zo bijzonder. Wel dat ze ondanks haar leeftijd en wat problemen met lopen regelmatig bij De Wollebrand in Honselersdijk is om te waterskiën.

"Eigenlijk is het als je 85 bent niet verstandig om te waterskiën, maar ik doe het zo graag", zegt ze. "Wel ben ik na een rondje helemaal uitgeput."

De schilderclub Piet Becker van de VSAG gaat op 3 juni voor het jaarlijks uitje naar de pluktuin in Naaldwijk die daar speciaal voor open is. De tuin ligt op een vroegere kwekerij en toont in een Engelse sfeer een schat aan bloemen en planten. Elke schilder zoekt een plekje in de tuin om een bloem te tekenen of te schilderen. Ter afsluiting is er een lunch.

Ouderen kunnen gezond en langer thuis blijven wonen door allerlei technische snuffjes. Leden van de VSAG nemen op 11, 19 en 29 juni een kijkje in een appartement aan de Steenhoudersgaarde in Den Haag dat als iZi Ervaarwoning is ingericht. Ze zien onder andere Tessa, een sociale en digitale robot die vooral ouderen met dementie herinnert aan dagelijkse acties zoals het innemen van medicijnen en afspraken.

Bijzonder is ook een bewegende en miauwende robotkat die als een gezelschapsdier dienst kan doen. Sensoren houden het leefpatroon van de ouderen in de gaten. Bij een grote afwijking weet de mantelzorgster dat er wat aan de hand kan zijn.

J
U
N
I

2019

Het Westduinpark is een bijzonder en beschermd groengebied tussen het zuiderstrand van Scheveningen en Kijkduin. Leden van de VSAG maken er met een boswachter en mooi weer op 18 juni een wandeling.

Het is genieten van het duinlandschap, maar twee uur een flink stuk in het zand lopen en tegen de duinen

opklimmen is voor sommigen wel wat zwaar. Jammer genoeg laten de Schotse hooglanders die er vrij rondlopen zich niet zien.

Voor de fietstocht naar Wassenaar en Katwijk op 15 juni is regenkleding geen overbodige luxe. Vertrokken wordt vanaf de Scheveningse gevangenis aan de Pompstationsweg. Bij de koffieshop tegenover Duinrel kan de regenkleding gelukkig uit. Na de lunch in Katwijk is er vanaf de boulevard een mooi panorama van de zee en de lucht te zien.

Door het prachtige duingebied wordt terug naar de watertoren in Meijendel gefietst, waar in restaurant 'Onder de Watertoren' voor een kopje thee wordt gestopt.

De zomertocht op 16 juli naar het Museum BroekerVeiling in Broek op Langedijk is een succes. De 36 deelnemers genieten van een rondvaart langs de eilandjes waarop nog steeds allerlei soorten groenten worden geteeld. In de oudste doorvaartveiling ter wereld kunnen ze zelf de historische veilingklok bedienen. Een van hen is tijdens het oefenen wel erg enthousiast en 'koopt' daardoor een partij van 65 kilo uien tegen een veel te hoge prijs.

Geitenboerderij 't Geertje op de grens van Zoeterwoude met Zoetermeer is de bestemming van de fietstocht op 13 juli. De tocht wordt gekenmerkt door regen en lekke banden. Vertrokken wordt aan de achterkant van het station Hollands Spoor. Bij 't Geertje zijn de koffie, de appeltaart en de tosti's prima. Op de terugweg komt bij het sluisje van Leidschendam de zon weer terug.

Oud-bestuurslid Louis van der Wal overlijdt op 22 juli op 71-jarige leeftijd. Ook was hij oud-bestuurslid en contactpersoon van de afdeling Watergym. Daar zette hij zich sterk in voor het werven van nieuwe leden.

De Buitendag van 13 augustus is met linedance, een barbecue in plaats van de Oosterse maaltijd en een ijsje uit een ijscokar in een nieuw jasje gestoken. Het nieuwe programma trekt ruim 50 deelnemers en dat zijn er heel wat meer dan de laatste twee jaar. De reacties na afloop zijn enthousiast. Bovendien is het droog als het droog moet zijn.

Na de lunch is het prima weer en zitten veel deelnemers buiten op het terras van het clubgebouw. Ook is het weer druk op de jeu de boules banen. Binnen zijn er ook allerlei activiteiten. Zo wordt gesjoeld, geklaverjast en rummikub gespeeld en is er een bingo.

De Buitendag wordt afgesloten met een barbecue en een ijsje in vele smaken uit een ijscokar.

A
U
G
U
S
T
U
S

2019

Rob Lubbersen, lid van de VSAG, maakte vorig jaar met de Trans-Siberië Expres een bijna 9.300 kilometer lange treinreis van Moskou naar Vladivostok. Daarover vertelt hij op 20 augustus in de ruimte van de VSAG. In Siberië wonen 40 miljoen mensen, een kwart van de Russische bevolking. Het is een land van permafrost, bossen, steppes en woestijn.

Het meest is Siberië bekend als strafkamp. Dat begon in de 17e eeuw met de Raskolniki, wat

schisma of scheuring betekent. In de loop der eeuwen zijn miljoenen mensen voor een 'heropvoeding' naar een strafkamp verbannen. President Gorbatsjov maakte in 1989 een einde aan Siberië als strafkamp.

Bij het vertrek vanaf de ANWB aan de Wassenaarseweg van de fietstocht op 10 augustus naar de historische Burcht in Leiden regent het pijpenstelen. Een deelnemster bedenkt zich en gaat naar huis. Met de stormachtige wind in de rug fietsen de overige deelnemers langs Clingendael, de Amerikaanse ambassade en de Horsten naar Voorschoten. Daar wordt koffie gedronken en gezien het weer besloten maar terug naar Den Haag te gaan.

A
U
G
U
S
T
U
S

2019

In het THEElokaal in de Weimarstraat is er een lunch. Het THEElokaal is een project van de stichting Schroeder van der Kolk en biedt mensen die een psychische beperking hebben een aantal leer- en werktrajecten aan.

Het bezoek aan de brocante in Lille in Frankrijk op 31 augustus heeft voor de 52 deelnemers een vervelend slot. Door een hydraulische storing aan de bus moet de

chauffeur, en met hem de deelnemers, erg lang op een monteur wachten. Daardoor

vertrekt de bus drie uur later dan de bedoeling is.

De besloten Facebook-groep voor leden van de VSAG is van start gegaan en het aantal leden groeit steeds verder. De deelnemers kunnen er onder andere herinneringen ophalen, anekdotes vertellen, contacten vernieuwen, berichten en informatie uitwisselen en foto's uit hun memorabele tijd bij de gemeente plaatsen.

A
U
G
U
S
T
U
S

2019

Op Ypenburg bundelen enkele hightech bedrijven, Promolding, Airborne, GTM Advanced Structures en KVE Composites, hun kennis op gebied van composieten. Dat zijn vezels met hars. Ze zijn licht en zeer sterk en worden steeds meer in plaats van traditionele materialen toegepast.

Ruim 30 leden van de VSAG krijgen op 10 september een twee uur durende en vooral technische toelichting. Fotograferen is verboden. Soms is de productie van composieten voor al te nieuwsgierige ogen volledig afgeschermd.

De rondleiding begint in de Airborne Digital Factory for Composites aan de Laan van Ypenburg, waar vroeger de vliegtuigfabriek van Fokker was gevestigd. Een van de initiatieven na de sluiting van Fokker was het verplaatsen van het Innovatie Centrum, later Syntens geheten, naar Ypenburg. Paul Asselberg die daar heeft gewerkt, vertelt over de hulp van het Innovatie Centrum bij het opzetten van een Composite Valley op Ypenburg, voortbouwend op de bij Fokker aanwezige kennis van het gebruik van composieten in vliegtuigonderdelen. Daarna wordt een kijkje genomen bij Promolding en KVE Composites.

De deelnemers aan de fietstocht op 14 september rijden met prachtig weer via Wateringse Veld en de Bovendijk naar Wateringen. Aan het eind van de dijk ligt aan de Strijp de stadsboerderij 'Op den Dijk'. Vandaar

gaat het langs de Zweth naar 't Woudt voor de koffie. De kerk die wegens Monumentendag open is, wordt uitgebreid bekeken. Ook de molen Groeneveld wordt bezocht.

Voor de najaarsbingo op dinsdag 24 september is de zaal van de VSAG met zo'n 45 leden, inclusief de spelleiding, redelijk vol. Na de koffie of thee met een bonbon draait penningmeester Ed de Kleijn de bingo. Voor de pauze worden twee rondes gespeeld, daarna weer twee rondes, waarvan de laatste gratis.

De eerste prijzen worden gewonnen door de dames Janssen, Velthuizen, De Kleijn en Middelburg en de heer Haak.

Na elke ronde is er een kleine loterij zodat andere deelnemers met een pak koekjes of zoutjes naar keuze naar huis gaan.

Den Haag was in de Gouden Eeuw een belangrijke schildersstad omdat de rijke opdrachtgevers er woonden. Aan de Dunne Bierkade in Den Haag woonden en werkten in die tijd Paulus Potter, Jan van Goyen en Jan Steen.

Leden van de VSAG bezoeken op dinsdag 1 oktober de 400 jaar oude huizen van deze Hollandse Meesters, die de basis zijn van het Buitenmuseum aan de Dunne Bierkade. Met bijna 40 deelnemers is de belangstelling erg groot. De rondleidingen door onder meer VSAG-lid Rob Wubbels, zijn zeer geslaagd.

Door het sombere weer is de belangstelling voor de achtste en

laatste fietstocht van dit jaar op 12 oktober erg gering. Coördinator Ton van der Linden treft op het verzamelpunt bij zorgcentrum Houthaghe slechts één deelnemer die het uiteindelijk toch voor gezien houdt. Als ook hij naar huis wil gaan verschijnt alsnog een andere deelneemster. Samen fietsen ze naar Delftse Hout.

De Herfsttocht op 22 oktober gaat eerst naar het Nationaal Vlasserij-Suikermuseum in Klundert. Tijdens een rondleiding krijgen de deelnemers een toelichting op de techniek van het verwerken van vlas en op de productie van suiker uit suikerbieten.

Na de lunch, uiteraard met kroket, wordt naar Oudenbosch gereden voor een bezoek aan de Basiliek. Deze kerk is een kopie op schaal van de Sint Pieter in Rome.

Nostalgie tijdens de druk bezochte Instuif op 29 oktober in de ruimte van de VSAG. Als intermezzo wordt de film 'Het steen zucht' vertoond. Deze film is gemaakt naar aanleiding van de sloop van het stadhuis aan het Burgemeester De Monchyplein in 1995, toen het nieuwe stadhuis aan het Spui

klaar was. Voor degenen die er hebben gewerkt zijn het vertrouwde beelden die veel herinneringen oproepen.

N
O
V
E
M
B
E
R

D
E
C
E
M
B
E
R

2019

Het Journaal van december moest in verband met een tijdige productie en verschijning al medio november bij de drukkerij worden ingeleverd.

Daardoor is het niet mogelijk de sinterklaasbingo die op 26 november in de

ruimte van de VSAG in Zuid57 is gehouden, in dit jaaroverzicht op te nemen.

Dat geldt ook voor het eindejaarsfeest van de VSAG, dat op dinsdag 17 december voor het eerst wordt gehouden in brasserie 'Bijna Thuis' aan

de Van Vredenburgweg in het Rijswijkse landgoed Park Overvoorde. De brasserie is gevestigd in het voormalige conferentieoord Overvoorde van de gemeente Den Haag.

Voorlopig programma 2020

Het bestuur is druk bezig met het samenstellen van het programma voor 2020. Terugkerende activiteiten zijn in elk geval de 8 fietstochten op de tweede zaterdag van maart tot en met oktober, de wintertocht, de lentetocht, de zomertocht en de herfsttocht, de paas-, najaars- en sinterklaasbingo, de buitendag, de instuif en de eindejaarsviering.

In het eerste kwartaal, de datum moet nog worden vastgesteld, is er een rondleiding in het Haags Historisch Museum aan de Korte Vijverberg bij de

tentoonstelling 'Nooit Gebouwd Den Haag'. Daar zijn bouwplannen te zien die nooit zijn uitgevoerd.

2
0
2
0

De lentetocht vindt plaats op vrijdag 15 mei. Dan wordt met het bekende partyschip 'Jacqueline' van Rotterdam over de Nieuwe Maas en de Lek naar Vianen

gevaaren. Aan boord is er een ontvangst met koffie of thee en gebak, 's middags is er een lunch.

Voorts is er volgend jaar aandacht voor 75 jaar bevrijding. Zo wordt een bezoek gebracht aan het Oranjehotel in de gevangenis in

Scheveningen. De Dodencel is behouden met de inrichting van destijds en de leuzen die de gevangenen op de wand hebben geschreven. Bijzonder is ook het poortje aan de Van Alkemadeaan, waardoor de ter dood veroordeelden vanuit de

gevangenis naar de Waalsdorpervlakte werden gebracht en daar werden geëxecuteerd.

Bunker

Ook wordt het Atlantikwall Museum, gevestigd in een authentieke commandobunker aan de Badhuisweg, bezocht. Hier voerde de bezetter het militaire commando over Scheveningen. Tevens zijn er historische voorwerpen van Duitse, Britse, Canadese en Amerikaanse strijdkrachten.

De historie van Loosduinen is te zien in het museum De Korenschuur. Objecten, informatie en beelden tonen de geschiedenis van de tuinbouw, de landgoederen, het kasteel, de bedrijvigheid en de groenteveiling.

Druiven

Na het bezoek aan het museum wordt naar de historische druiventuin Sonnehoeck in Kwintsheul gevaren, waar een beeld wordt gegeven van de geschiedenis van de Westlandse druiventeelt. De kwekerij bestaat uit acht druivenkassen, twee fruitmuren en een boomgaard. Met de tuinderswoning uit 1729 is het bedrijf/annex museum uniek in het Westland en van grote historische waarde.

Een werkgroep van het Loosduins Museum houdt zich bezig met genealogie. De leden onderzoeken waar hun naam vandaan komt, wat die naam betekent, wat het beroep van hun voorouders was, waar ze woonden en hoe hun familiestamboom eruit ziet. Op hoe dat in zijn werk gaat wordt in de ruimte van de VSAG een toelichting gegeven.

Voorts wordt de in september uitgestelde lezing door Mentorschap Haag en Rijn gehouden op dinsdag 4 februari in de ruimte van de VSAG. Vrijwilligers van deze organisatie helpen als door de rechtbank benoemde mentor mensen die door een beperking of ziekte niet voor zichzelf op kunnen komen of beslissingen kunnen nemen.

Op de twee volgende pagina's, onder voorbehoud, de voorlopige activiteitenagenda voor volgend jaar.

januari

7/1: nieuwjaarsreceptie
16/1: bestuursvergadering

februari

4/2: lezing Mentorschap Haag en Rijn
13/2: bestuursvergadering

maart

3/3: wintertocht
12/3: bestuursvergadering
14/3: fietstocht
17/3: algemene ledenvergadering

april

7/4: paasbingo
9/4: bestuursvergadering
11/4: fietstocht

mei

4/5: herdenking in WO II omgekomen ambtenaren
7/5: bestuursvergadering
9/5: fietstocht
15/5: lentetocht

juni

4/6: bestuursvergadering
13/6: fietstocht

juli

- 2/7: bestuursvergadering
- 11/7: fietstocht
- 14/7: zomertocht

augustus

- 6/8: bestuursvergadering
- 8/8: fietstocht
- 18/8: buitendag

september

- 10/9: bestuursvergadering
- 12/9: fietstocht
- 22/9: najaarsbingo
- 29/9: najaarstocht

oktober

- 8/10: bestuursvergadering
- 10/10: fietstocht
- 13/10: gesprek bestuur met contactpersonen afdelingen
- 27/10: instuif

november

- 5/11: bestuursvergadering
- 24/11: sinterklaasbingo

december

- 3/12: bestuursvergadering
- 15/12: eindejaarsfeest

Inschrijving sluit op zondag 8 december

Veel belangstelling voor deelname eindejaarsviering

**Voor de eindejaarsviering op dinsdag 17 december in
brasserie 'Bijna Thuis' aan de Van Vredenburgweg 170 in het
Park Overvoorde in Rijswijk is de belangstelling groot.
Aanmelden kan nog tot uiterlijk zondag 8 december.**

Na de ontvangst van de deelnemers rond 16.00 uur worden drankjes en hartige hapjes geserveerd. Twee dj's verzorgen de (dans)muziek en draaien ook verzoeknummers uit de jaren '60 en '70.

Het diner begint om 18.00 uur. Het voorgerecht bestaat uit soep (V1) of een salade (V2). Bij het hoofdgerecht kan worden gekozen uit schnitzel (H1), kipsaté (H2), witvisfilet (H3), vegetarisch (H4) of een vleesgerecht van de kaart (H5). Het nagerecht is ijs met vruchten. Tot slot is er koffie.

Het eindejaarsfeest kost € 35,-- per persoon. Aanmelden kan door dit bedrag uiterlijk 8 december over te maken op NL74INGB 0007 4130 77 ten name van Bestuur VSAG te Den Haag met vermelding van eindejaarsfeest. Ook moet daarbij de keus van het voorgerecht, (V1) of (V2), en van het hoofdgerecht, (H1), (H2), (H3), (H4), (H5), worden aangegeven.

Brasserie 'Bijna Thuis' is met de auto bereikbaar via de Guntersteinweg en via de Schaapweg/Van Vredenburgweg. Wie met het openbaar vervoer komt kan bus 23 naar de Schaapweg nemen, bus 50 en 51 naar de Prinses Beatrixlaan en tramlijn 16, halte Erasmusplein.

Vlas en suikerbieten staan centraal

Geslaagde herfsttocht naar geschiedenis West-Brabant

Vlas en suikerbieten zijn niet weg te denken uit de geschiedenis van West-Brabant. Zestig jaar geleden teelden in dit gebied 500 bedrijven vlas en 1400 bedrijven suikerbieten. Vlas, en daarmee de vlassers die in de roterijen zwaar en door het vele stof ongezond werk verrichtten, is inmiddels verdwenen door de opmars van kunstvezels, het gebruik van katoen en de concurrentie uit het buitenland.

Wel zijn er nog steeds, zij het aanmerkelijk minder dan vroeger, akkerbouwers die zich in het open boerenlandschap in de westhoek van Brabant toeleggen op de productie van suikerbieten. Nog elk najaar is West-Brabant in de greep van de bietencampagne. De geschiedenis van het vlas en de suikerbieten uit deze streek is terug te vinden in het Nationaal Vlasserij- en Suikermuseum in Klundert.

Van de geschiedenis van West-Brabant maakt ook de Basiliek van Oudenbosch, een kopie op schaal van de Sint Pieter in Rome, deel uit. In de imposante uit 1880 daterende Basiliek is eveneens veel van de Sint Pieter gekopieerd zoals standbeelden en plafondschilderingen.

Tijdens de Herfsttocht op dinsdag 22 oktober werd zowel het interessante Vlasserij- en Suikermuseum als de bijzondere Basiliek bezocht. De belangstelling voor deze geslaagde en gezellige dagtrip was met 51 deelnemers groot.

Om half negen vertrok de bus van de Prinsessegracht naar het Vlasserij-Suikermuseum in Klundert. Na de ontvangst met koffie en gebak werd het museum in twee groepen bekeken. Gastheer Kees Krijnen demonstreerde het geheel handmatige verwerkingsproces van vlas: repelen, braken, hekelen en zwingelen van de ruwe vezel tot vlaslint.

Cultuurgewas

Vlas, een eenjarige wit of blauw bloeiende plant, behoort met hennep en sommige granen tot onze oudste cultuurgewassen. Er zijn twee soorten: olievlas en vezelvas. Uit het zaad van olievlas wordt lijnolie geperst. De stengel levert een ruwe en sterke vezel op

die kan worden verwerkt tot grove garens, papier en isolatiemateriaal. Van de vezel van het vezelvas werd vlaslinnen gemaakt, de grondstof voor textielvezel voor kleding, meubelstoffen en wandbekleding.

Vlas werd, nadat het was ontsmet om ziektes te voorkomen, in maart of april met de hand gezaaid. Heel vroeger werden na de oogst de stengels met de zaadbollen op de grond gelegd en met een boekhamer geplet om het zaad uit de bollen te halen. Vervolgens werd het zaad met een opwippende beweging van het kaf gescheiden. Later werden de zaadbollen door een repelkam van de stengels los gemaakt. Daarna werd alles nog eens gezeefd.

Na het repelen pakte de vlasser het vlas zonder de bollen op en maakte er een bos van. In de vlasbinder ging er machinaal een touw omheen. De natuurlijke lijmfstof, pectine, waarmee de vlasvezels aan de buitenkant van de vlasstengel stevig vastzitten, werd verwijderd door een rottingsproces dat roten heet. Vanaf 1930 gebeurde dat in roterijen, betonnen bunkers met stalen schuifdeuren. Hierin werd het vlas onder water van 35 graden Celsius gezet.

Braken

Als het droog was werd het vlas met een vlasband opgebonden en in de schuur opgeslagen voor verdere verwerking.

Om de vlasvezel van het hout te scheiden moest het gerote vlas eerst gekneusd worden: het braken. Eerst met de hand wat zwaar werk was. Daarna met de tonbraak en na 1935 met de elektrisch aangedreven braak. Na het braken werden de stukjes hout van de vezels verwijderd: het zwingelen. Door de laatste bewerking, het opmaken, werden met een hekel, een grote stalen kam, de laatste ongerechtigheden verwijderd.

Tot ongeveer 1950 werd het vlas in heel kleine bedrijven verwerkt. Vaak was er sprake van een huiskamerindustrie. De vlasserij was een serieus vak. Er was zelfs een eigen vakschool.

Op de suikerexpositie begon de rondleiding van Wim Dekker bij een groot wandkleed waarop de oogst en de verwerking van suikerbieten worden uitgebeeld. Ook zijn er authentieke voorwerpen, displays en oude suikerproducten in de originele verpakkingen. Bij suikerbieten gaat het niet alleen om de witte suiker voor de consumptie. Uit 100 ton bieten wordt 13 ton witte suiker gehaald, maar ook 4 ton melasse, 7 ton schuumaarde en 60 ton natte pulp. Deze stoffen gaan deels terug naar de boerderij als bestanddeel voor veevoeder of als vorm van bemesting.

Snijdsel

De teelt van suikerbieten is in de zomer en in de herfst sfeerbepalend voor het open boerenlandschap in West-Brabant. Nadat de suikerbieten zijn gewassen worden ze in

dunne reepjes gesneden. Het snijdsel wordt in een broeitrog opgewarmd tot 70 graden en daarna in de diffusietoren langzaam geroerd. Daardoor lost het suiker uit het snijdsel in het water op.

Vervolgens wordt het water met de suiker erin, de ruwsap, gefilterd en ingekookt. Het diksap dat daardoor ontstaat, wordt gekookt tot kristalstroop. Het laatste beetje vocht wordt daar met een supersnelle centrifuge uit gehaald.

Van de 60 suikerfabriekjes in 1874 zijn er nog 2 over: Dinteloord in Stampersgat en Vierverlaten in Hoogkerk.

Na de koffietafel werd naar de Basiliek in Oudenbosch gereden, een verkleinde kopie van de Sint Pieter in Rome. Spil in de geschiedenis van de Basiliek is pastoor Hellemons. Tijdens zijn opleiding in Rome raakte hij geïnspireerd door de neoclassicistische bouwstijl van onder andere de Sint Pieter.

Nadat Hellemons in 1842 pastoor van Oudenbosch was geworden, liet hij architect P.J.H. Cuypers die naam had gemaakt met de bouw van onder andere het Rijksmuseum en het Centraal Station in Amsterdam, een kerk ontwerpen met de Sint Pieter als uitgangspunt.

Gewijd

In 1865 werd met de bouw begonnen. Ook aan de binnenkant werd veel van de Sint Pieter gekopieerd, zoals een aantal standbeelden. In 1880 werd de kerk gewijd en in 1912 door Paus Pius X tot Basilica Minor verheven.

Voor de Basiliek staat een standbeeld van een Zouaaf. Tussen 1864 en 1870 gingen veel jonge katholieke mannen naar het Zouavenleger om de Pauselijke staat tegen het Italiaanse leger te beschermen.

Met een diner in restaurant Tout le Monde in Pijnacker werd de interessante Herfsttocht afgesloten.

Oude tijden Monchyplein herleven tijdens de Instuif

Voor leden van de VSAG die tijdens hun ambtelijke carrière op het stadhuis aan het Burgemeester De Monchyplein hebben gewerkt, herleefden oude tijden tijdens de Instuif die op dinsdag 29 oktober in de ruimte van de VSAG werd gehouden. Dat gebeurde door de vertoning van de film 'Het steen zucht', die in 1995 naar aanleiding van de sloop van het stadhuis is gemaakt.

De film werd geïntroduceerd door voorzitter Leo Draisma, die de Instuif waarvoor de belangstelling met 40 bezoekers groot was, een goede gelegenheid noemde om elkaar te ontmoeten en, mede aan de hand van de film 'Het steen zucht', herinneringen op te halen. Niels Horemans en Edo Kuipers omschreven de film die ze in opdracht van het Haags Gemeentearchief maakten, als "een poëtisch documentaire, een ode aan het gebouw dat ten prooi viel aan de slopershamer".

Burcht

Een medewerkster vond het minder poëtisch. Zij noemt in de film het stadhuis dat in 1953 werd geopend, een soort burcht met kneuterige hoekjes met planten als gevolg van de talrijke voorschriften voor de inrichting. Een andere medewerkster: "Zo'n gebouw nodigt wel uit je fantasie te laten gaan."

Bekende filmbeelden zijn de voetstappen van dameshakken in de hol klinkende lange gangen en op de trappen, de paternosterlift waar je bijtijds in en uit moest stappen, de dubbele glazen deuren, de kantine, de witte koffiezetapparaten op de vensterbanken en de hal en de werkruimte van de Burgerlijke Stand.

Herkenbaar eveneens zijn de dames van de typekamer en de bode die de post komt brengen en halen en bij elke kamer twee keer op de deur klopt en telkens goedemorgen zegt.

Poëzie

In de film wordt geciteerd uit het voorwoord in het boek 'Tot de spiegel van de klassieke Chinese poëzie' van sinoloog Idema:

"De ambtelijke loopbaan is de beste voedingsbodem voor de poëzie. De vaste procedures vormen ongemerkt een vormelijkheid in het gedrag, die zich uit in kleding en taalgebruik. De ambtenaar wordt door zijn

bestaanswijze gevormd om zich te voegen naar de regelmaat van rijm en meten. In de beste van alle werelden zijn ambtelijke nota's de hoogste vorm van literatuur."

Terwijl talrijke hapjes en drankjes werden gepresenteerd werd ook de film 'Zoo was Den Haag en Scheveningen' gedraaid met commentaar bij de oude beelden van Fred Racké vanuit het Gouden Hooft, vroeger een herberg.

Nostalgisch

Tijdens deze nostalgische tocht door Den Haag in de jaren '30 waren onder andere te zien het in 1973 gesloopte Staatsspoor, de Dierentuin, het bij het gegoede publiek bekende restaurant Boschlust, de Herengracht met de bioscoop Odeon, de Koekamp, het toen nog pittoreske Rijswijkseplein, het planetarium, de sloop van Scala, de Cineac, Maison Krul, de Keizerstraat, Seinpost, de oude pier, de boulevard en het strand met de badkleding uit die tijd.

Collectieve zorgverzekering gemeente

De gemeente Den Haag biedt gepensioneerde medewerkers via Menzis een collectieve zorgverzekering aan met een korting van 5% op de Basisverzekering, een korting van maximaal 25% op de aanvullende verzekeringen en een korting van 15% op de tandartsverzekeringen. De korting op de Basisverzekering was in 2019 nog 10%, maar de overheid heeft dit teruggebracht tot 5%.

Nadere informatie staat op www.menzis.nl/gemeentedenhaag. Bellen kan ook: 088 – 222 49 00. Wanneer de zorgverzekering voor 31 december wordt afgesloten wordt de oude zorgverzekering automatisch opgezegd.

Agenda

5/12: bestuursvergadering, 10.00 uur, ruimte VSAG
17/12: eindejaarsviering, 16.00 uur, brasserie 'Bijna Thuis',
Van Vredenburgweg 170, Park Overvoorde Rijswijk.

Personalia

Nieuwe leden/vrienden:

mevr. H.L.G. Seuren, dhr. A.J. Smittenaar, mevr. M.H. Corver,
dhr. L. Triepels, dhr. R.K. Thierrij, mevr. J. van der Gaag,
dhr. J.J. Hundman, mevr. H.M. Hundman, dhr. C. Molog,
mevr. A.W. Molog-Riddersma, mevr. J. de Man, mevr. C.P. Vesters.

Overleden:

mevr. I. Meijndert-Dutscher, dhr. V.R. Flanders.

Dinsdagmiddaglezingen MUSEON

Elke dinsdagmiddag is er in het Museon aan de Stadhouderslaan van 13.30 tot 15.30 uur een lezing op het gebied van natuur, cultuur, kunst, geschiedenis, wetenschap, e.d. De lezing is gratis met een entreebewijs van het Museon dat € 12,50 kost. Met de Museumkaart en de Vriendenpas van het Museon is de toegang eveneens gratis.

3/12

Chamlang: de eerste Nederlandse vrouwenexpeditie

Presentatie door Myra de Rooy

Zes Nederlandse vrouwen beklommen zonder hulp van andere klimmers of lokale Sherpagidsen een ruim 7.000 meter hoge bergtop in de Himalaya. De vrouwenexpeditie was een unicum en niet zonder gevaar. Behalve om een fysieke prestatie gaat het om de interactie binnen het klimteam. Wat doet het nemen van extreme risico's en het afhankelijk van elkaar zijn met je? Is een expeditie met alleen vrouwen écht anders dan een gemengd of een mannenteam? Is er onderlinge empathie en saamhorigheid of blijven de deelnemers eenlingen met slechts één doel: de top?

10/12

De geschiedenis van het restaurant

Presentatie door Onno Kleyn

De manier van 'buiten de deur eten' verschilt

met de tijd en de cultuur. Onno Kleyn, culinair journalist en schrijver van diverse kookboeken, gaat in op de ontwikkeling van het restaurant door de eeuwen heen: van Romeinse eethuizen met pubfood waar je na afloop van een schranspartij nog even met de serveerster 'naar boven' mocht, langs spiegelende Franse 'culitempels' (haute cuisine in Parijs) tot aan de culinaire verfijning, geserveerd aan met lederen kleden gedekte tafels, van driesterrenrestaurant De Librije in Zwolle van topkok Jonny Boer.

17/12

Dakloos: Keuze of Noodlot?

Presentatie door Henk Griffioen

Veel mensen denken dat je in het welvarende Nederland met al zijn sociale voorzieningen niet dakloos hoeft te zijn. Als je dat wel bent, dan kies je daar kennelijk voor. Maar achter iedere dakloze schuilt een verhaal. Zij hunkeren vaak naar contact, aandacht, begrip en genegenheid. Henk Griffioen zet zich al ruim 21 jaar in voor daklozen in en heeft hen gevraagd hoe ze dakloos zijn geworden, wat ze hebben meegemaakt en wat ze van de toekomst verwachten. Het zijn indrukwekkende verhalen over mensen, hun leven, hun verdriet, hun hoop en wanhoop. De winter en vooral december zijn voor daklozen een zware periode.

Geen presentaties

Op 24/12 en 31/12 is er in verband met de feestdagen geen dinsdagmiddagpresentatie.

Seniorenfilms Dakota Zuid57

In Filmhuis Dakota in Zuid57 aan de Zuidlarenstraat 57 worden op twee vrijdagen films voor uitsluitend senioren vertoond. Deze ouder(wetse) filmochtend met gratis koffie, een chocolaatje en een pauze, begint om 11.00 uur.

6/12

Jasperina: Op eenzame hoogte

Jasperina de Jong (81) woont met haar hond in een bos, teruggetrokken. Ze heeft alles al zo vaak verteld: hoe ze als meisje al mooi kon zingen maar eigenlijk balletdanseres wilde worden, hoe Wim Kan haar niet aannam wegens gebrek aan talent. Dat bleek een vergissing: 'Pien' ging een glansrijke carrière tegemoet, schopte tegen heilige huisjes, was een feministe pur sang, kostwinner en de eerste met een one-womanshow. Maar had ze tijd genoeg voor haar gezin? En hoe ging ze verder na de dood van Eric Herfst, haar echtgenoot, mentor en regisseur?

13/12

J'ai perdu mon corps

J'ai perdu mon corps is een liefdesverhaal naar het boek 'Happy Hand' van Guillaume Laurant. In deze animatiefilm gaat de afgehakte hand van Nafouel op zoek naar zijn lichaam. Terwijl de hand zich een weg door de stad baant en allerhande obstakels moet overwinnen, haalt hij herinneringen op aan het leven met Nafouel met als hoogtepunt de wonderbaarlijke ontmoeting met zijn grote liefde Gabrielle.

ZWEEDSE PUZZEL

plant- kundige	↘	walm	↘ 11	nota	↘	Spaans	↘ 12	vlug
zuivel- product		drinkgelag		goeden- avond		rijpaard		
	↙	↓		↓				↓
vorsten- zetel	18					volgend op		10
deel van een trein	→					uitroep van Archimedes	→	
	↙	9				belofte	13	14
						snavel	→	
lanter- fanter		15				3		4
Chinese vermicelli	→							hoofdstad van Italië
	↙	2		grondsoort				↓
				niet vast	→		viervoeter	
geestig- heid	16	voetballer	8			5		
		persoonlijk vooraam- woord	→					
	↙ 17	↓		6		7		
						schaal	→	
zangvogel	1			woestijn- bron	→			

De letters in de genummerde vakjes vormen op de volgorde van de nummers een woord.

Stuur dit woord voor 13 december naar:

VSAG
zaal 1.09
Zuidlarenstraat 57
2545 VP Den Haag

of mail het naar:

vsag@denhaag.nl

Onder de inzenders van de goede oplossing wordt een prijs van € 10,-- verloot.

Oplossing

De oplossing van de woordzoeker in het Journaal van november is PUNTENSLYPER.

De puzzel was iets lastiger omdat twee woorden waren weggevallen. Dat waren AGORA en BLOEMKOOL.

Na loting uit de goede oplossingen ging de prijs van € 10,-- naar de heer H.J. Holtkamp uit Leidschendam.

Activiteiten en contactpersonen

Tenzij anders vermeld vinden alle activiteiten plaats in de zaal van de VSAG, 1.09, op de eerste etage in Zuid57 aan de Zuidlarenstraat 57.

BEELDHOUWEN

Oosterpark 3
elke twee weken
do. 09.30 - 13.00 uur
dhr. F. Durand
06 - 526 515 30
frank@debeeldhouwwerkplaats.nl
per keer € 15,00

BILJARTEN

ma. t/m vr. 9.00 - 13.00 uur
13.00 - 17.00 uur
dhr. F.J.M. Kalse
070 - 394 03 64
frans-bep@ziggo.nl
per maand € 6,00

BOWLEN

Dekker, Scheglaan 12
Zoetermeer
vr. 14.00 - 16.00 uur
dhr. R. Nieuwenkamp
015 - 369 69 81
roelnieuwenkamp@kpnplanet.nl
dhr. D.H. Ras
079 - 331 08 77
dirkgretras1@outlook.com
per maand € 26,00

BRIDGE

wo. 13.00 - 16.00 uur
dhr. A.F.M. van Bommel
070 - 360 11 89
Bridge@vsag.nl
per maand € 5,00

FIETSEN

8 keer per jaar op de 2e
zaterdag van de maand
10.00 uur vertrek bij Houthaghe,
Toon Dupuisstraat 10, tenzij
anders vermeld.
dhr. T. van der Linden
06 - 387 841 71
vanderlindenton87@gmail.com

HANDWERKEN

ma. 13.00 - 15.00 uur
mevr. G.G.M. Looijen-den Boer
070 - 366 03 09
c.looyen3@kpnplanet.nl
per maand € 5,00

KEEP FIT

Stadhuis Spui
wo. 14.00 - 15.00 uur in
groepsverband. Uitsluitend de
deelnemers van deze groep
kunnen op een andere dag of
tijd ook individueel fitnessen.
dhr. S.J.M. Beijer
070 - 367 23 26
s.j.m.beijer@kpnmail.nl
per maand € 20,00

KOERSBAL

Sportcomplex Erasmus
ma. 13.30 - 15.30 uur
dhr. H.Th. Bielefeld
h.t.bielefeld@hetnet.nl
070 - 345 17 62
per maand € 1,50

SCHILDEREN

ma. 9.00 - 12.00 uur
dhr. J. Vos
070 - 355 82 81
strandvos@ziggo.nl
per maand € 5,45

OUDERENWERK

Leden die in Morgenstond en Leidschenveen wonen en vragen op het gebied van wonen, zorg en welzijn hebben, kunnen contact opnemen met ouderenconsulent Miriam Wilschewski, tel: 06 - 28 22 38 53, e-mail: m.wilschewski@stichtingmooi.nl.

YOGA

Zorgcentrum Houthaghe
Toon Dupuisstraat 10
ma. 10.30 - 11.30 uur
do. 10.30 - 11.30 uur
mevr. M. Hendriks-Zuidwijk
070 - 323 94 15
greethendriks@casema.nl
per maand € 14,00

WATERGYM

Escamphof
Escamplaan 57
wo. 16.15 - 17.00 uur
17.00 - 17.45 uur
do. 15.00 - 15.45 uur
15.45 - 16.30 uur
mevr. Y. Heemskerk-Brunings
06 - 309 003 75
yvonne.heemskerk.brunings@gmail.com
per maand € 18,20

Indien onbestelbaar
gaarne retourneren naar:

VSAG
Zuidlarenstraat 57
zaal 1.09
2545 VP Den Haag
